

Projekt

EESTI NSV ENTSÜKLOPEEDIA
MÄRKSÕNASTIK

ASTRONOOMIA ja GEODEESIA

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1964

Käesoleva märksõnastiku koostas „Eesti NSV entsüklopeedia“ ühiskondlik astronoomia ja geodeesia teaduslik osakond akadeemik A. Kipperi juhtimisel ja füüsika-matemaatika teaduste kandidaatide H. Eelsalu, J. Einasto, G. Kuzmini, P. Mürsepa, G. Želnini ja Ch. Villmanni ning FAJ noorema teadusliku töötaja U. Veismanni osavõtul.

Märksõnastiku projekt sisaldab kokku 492 artiklit kogumahuga 186 300 täheruumi, neist 80 biograafiat 26 150 täheruumiga.

Ettepanekud ja soovid märksõnastiku projekti kohta palutakse saata Eesti Riikliku Kirjastuse entsüklopeedia toimetusele Tallinn, Pärnu mnt. 10.

- aasta 700
 aastaajad 700
 aberratsioon 400
 aeg 900
 aerofotomöödistamine 1000
 afeel 100
 ajaarvamine 300
 ajasignaaliid 400
 ajateenistus 500
 Aldebaran 150
 Algol 150
 alidaad 200
 Altair 150
 altituud 300
 Ambur (lad. *Sagittarius*) 200
 Andromeeda (*Andromeda*) 500
 Antaares (*Antares*) 150
 apogee 100
 Arktuurus (*Arcturus*) 150
 armillaarsfäär 100
 asimutaalne monteering 200
 asimuut 400
 aspekt 400
 asteroidid vt. väikeplaneedid 50
 astrobotaanika 150
 astrofüüsika 800
 astrogiiid 250
 astrograaf 200
 astroloogia 300
 astromeetria 250
 astronautika 500
 astronoomia 4000
 astronoomiaobservatooriumid 2400
 astronoomia organisatsioonid 800
 astronoomiline ühik 200
 astronoomilised instrumendid 2100, J2
 astronoomilised märgid 800
 astrostaat 200
 atmosfääriväline astronoomia 1000
 Auriga vt. Veomees 50
 baasijoon 400
 Bellatriks (*Bellatrix*) 150
 Bereniike Juuksed (lad. *Coma Berenices*) 200
 Betelgeuse 150
 Bethe tsükkel 300
 bolliid 200
 Botes vt. Karjane 50
 bussool 300
 Cassegraini süsteem vt. teleskoop 50
 Cassiopeia vt. Kassiopeia 50
 Cepheus vt. Kefeus 50
 Ceres 100
 Deeneb (*Deneb*) 150
 deferent vt. geotsentriline maailma-
 süsteem 50
 deklinatsioon vt. kääne 50
 dekreediaeg 400
 Delfiin (lad. *Delphinus*) 100
 direktsioonnurk 100
 efemeriid 250
 efemeriidiaeg 200
 Ehatäht 100
 ekker 200
 eklimeeter 200
 ekliptika 500, J
 ekvaatorilised koordinaadid 200, J
 ekvinoktsium vt. võrdpäevsus 50
 elektrofotomeeter 150
 elongatsioon 150
 epitsükkel vt. geotsentriline maailma-
 süsteem 50
 Eriidanus (*Eridanus*) 150
 Eros 200
 Fomalhaut 150
 footonrakett 300

- fotogrammeetria 1000
 fotomeeter vt. astr. instrumendid 50
 fotosfäär vt. Päike 50
- Galaktika 2500, J
 galaktikad 1000, J
 Gemma 150
 geodeesia 2000
 geodeesia asutused 400
 geodeesia organisatsioonid 400
 geodeetiline alusvõrk 200
 geodeetiline astronoomia 300
 geodeetiline joon 300
 geodeetiline punkt 200
 geodeetilised instrumendid 500
 geodeetilised koordinaadid 500
 geodeetilised tööd 1000
 geograafilised koordinaadid 800, J
 geoid 400
 geotsentriline maailmasüsteem
 600, J
 geotsentrilised koordinaadid 300
 giid 150
 gravimeetria 1200
 gravimeetrilised instrumendid 1000 J
 Greenwichi observatoorium 600
 gregooriuse kalender 350
- heliotsentriline maailmasüsteem 600
 hiidtähed 250
 horisondilised koordinaadid 250
 horisont 250
 horisontaal 200
 horoskoop vt. astroloogia 50
 häire 300
 Hüaadid 300
 Hüdra (*Hydra*) 100
 hüpertontähed 500
- Ikarus vt. väikeplaneet 50
 ilmakaared 1000 J
 isobaas 100
 isohüps 100
- Jahipenid (lad. *Canes Venatici*) 200
 Jodrell Bank, raadioobservatoorium
 Inglismaal 300
- Juno 100
 Jupiter 400
 justeerimine 100
 juuliuse kalender 400
 juuliuse päevad 300
 Jõulutäht vt. Kapella 50
 Jäär (lad. *Aries*) 200
- kaheksa-probleem 400
 kaksiktähed 400
 Kaksikud (lad. *Gemini*) 250
 Kalad (lad. *Pisces*) 200
 kalender 2000
 Kaljukits (lad. *Capricornus*) 150
 Kanoopus (*Canopus*) 150
 Kapella (*Capella*) 150
 Karjane (lad. *Bootes*) 150
 kartograafia 800
 kartograafilised projektsioonid
 2300, J
 Kassiopeia (*Cassiopeia*) 150
 Kastor (*Castor*) 150
 kattumised 150
 kaugusemõõtjad 800
 Kefeus (*Cepheus*) 100
 kell 600
 kellamehhanism 200
 Kentaur (*Centaurus*) 100
 Kepleri seadused 600
 keskpäevajoon 200
 kevadpunkt 150
 kinnistähed vt. tähed 100
 kippreegel 150
 kohalik aeg 200
 Koidutäht 100
 komeedid 1200, J
 komparaator 150
 komparaator (astronoomia) 100
 konstellatsioon 150
 koordinaadid maaellipsoidil 1000, J
 koordinaatide mõõtmisriist 150
 Koot ja Reha 150
 koronograaf 300
 kosmiline astrofüüsika 500
 kosmiline kiirgus 300
 kosmogoonia 500
 kosmograafia 200
 kosmoloogia 500

- kosmonautika 800
 kosmos 200
 „Kosmos“ vt. tehiskaaslane 50
 kosmoserakett 600, J
 kosmotehnika 600
 Kotkas (lad. *Aquilla*) 150
 kraadimõõtmine 1200
 Krimmi astrofüüsika observatoorium
 (NSVL Teaduste Akadeemia
 Krimmi Astrofüüsika Observaatoorium) 600
 krokii 200
 kronograaf 400
 kronomeeter 400
 Kuhjalava 100
 kulminatsioon 400
 kurvimeeter 100
 Kuu 1000, K kleebisel
 Kuu faasid 400
 kuupäevaraja 450
 kuurakett 300
 Kuusulane 100
 kuuvarjutus 500
 kvadrant 100
 kvartskell 600, J
 kääbustähed 200
 käändering 200
 kääne 150

 laius vt. geogr. koordinaadid 50
 laiuseteenistus 200
 leoniidid 100
 libratsioon 400
 limb 200
 Linnutee 250
 lisapäeva-aasta 300
 Lohe (lad. *Draco*) 150
 loksodroom 300
 looded 400
 loodjoon 400
 loodimine 200
 Luik (lad. *Cygnus*) 150
 „Lunnik“ vt. kuurakett 50
 lunoid 100
 Lõunarist (lad. *Cruce*) 150
 Lõvi (lad. *Leo*) 200
 Lüüra (*Lyra*) 150

 Maa 1400, J
 maaellipsoid 1000
 maailmaaeg 300
 maailma poolus 150
 maailmatelg 150
 Madu (lad. *Serpens*) 100
 Magelhäesi Pilved 200
 Maokandja (lad. *Ophiuchus*) 100
 markšeideri teadus vt. geodeetilised
 tööd 50
 Marss 700
 meniskteleskoop 600
 mensulmõõdistamine 500
 meresõiduastronoomia 150
 meridiaan 200
 meridiaanring 300
 Merkuur 300
 metagalaktika 1500
 meteor 300
 meteorivoolud 450
 meteorne aine 150
 meteoni tsükkel 200
 Miira (*Mira*) 150
 Miitsar (*Mizar*) 250
 mikrofotomeeter 300
 mikromeeter 300
 Moskva aeg 100
 Mount Palomar, observatoorium
 USA-s 300
 Mount Wilson, observatoorium
 USA-s 300
 muutlikud tähed 350
 mõõn vt. looded 50
 mõõtkava 250
 mõõtmisvead 500

 nadiir 150
 Neitsi (lad. *Virgo*) 150
 Neptuun 350
 neutriinoastronoomia 300
 nivelleerimine 1100
 nivelliir 300
 nivoopind 300
 noonius 100
 noovad 250
 nutatsioon 400

- objektiivprisma 300
 Odamus 100
 okulaar 300
 omaliikumine 250
 opositsioon vt. vastasseis 50
 orbiit 1200, J
 orbitaalne observatoorium 800, J
 Orion 250
 Orjatăht v. Siirius 50
 ortodroom 300
 otsetõus 300
- Pallas 100
 pantograaf 200
 parallaks 450, J
 parallaktiline monteering 250
 parsek 200
 passaažiirist 200
 Peegasus (*Pegasus*) 150
 perigee 100
 periheel 100
 perseiidid 200
 Perseus 100
 pikksilm vt. teleskoop 50
 pikkus vt. geograafilised koordi-
 naadid 50
 planeedid vt. Päikesesüsteem 50
 planeetide kaaslased 400
 planeetidevaheline jaam 600, J
 planeetidevaheline keskkond 350
 planetaarium 500
 planimeeter 200
 Plejaadid 400
 Pluuto 200
 Polluks (*Pollux*) 150
 polügonomeetria 1000
 praktiline astronoomia 500
 pretssioon 500
 Prooküon (*Procyon*) 150
 protuberants 150
 Pulkovo observatoorium (NSVL
 Teaduste Akadeemia Astronoomia
 Peaobservatoorium) 800
 punanihe 200
 Põhjakroon (lad. *Corona Borealis*) 100
 Põhjanel (lad. *Polaris*) 150
 Päike 2000 J
- päikeseaeg 600
 päikesekell 700 J
 päikeseplatari 100
 päikeseseisak 200
 Päikesesüsteem 2000 J
 päikesesüsteemid 200
 päikesesüsteemi kosmogoonia 1000
 päikesevarjutus 600
 pöörpäevad 400
- radioastronoomia 700
 raadiointerferomeeter 600 J
 raadioteleskoop 800 J
 radiaalkiirus 150
 radiant 200
 rahvaastronoomia 1000
 Reegulus (*Regulus*) 150
 reeper 300
 referentsellipsoid 600
 reflektor 200
 refraktor 200
 rumb 200
 saaros 150
 satelliit 100
- Saturn 800 J
 Sauatähed 100
 Schmidt kaamera 700 J
 sekstant 500 J
 seniit 200
 seniitkaugus 150
 seniitteleskoop 350
 sfääriline astronoomia 200
 sideeriline periood 300
 Siirius (*Sirius*) 150
 siseplaneedid v. Päikesesüsteem 50
 Skorpion (*Scorpius*) 150
 solstiitium vt. Päikesesüsteem 50
 spektrofotomeeter 400
 spektrograaf v. astronoomilised inst-
 rumendid 50
 Spiika (*Spica*) 150
 sputnik 150
 statsionaarne tehiskaaslane vt. tehis-
 kaaslane 50
 stellaarastronoomia 500
 supernoova 200

- Suur Peni (lad. *Ganis Major*) 100
 Suur Vanker 900, J
 Sõel (Uus Sõel) 100
 Sõnn (lad. *Taurus*) 200
 sünoodiline periood 300

 zodiaagivalgus 300
 zodiaak 900

 taevaekvaator 200
 taevagloobus 100
 taevakaart 400, K kleebisel
 taevakeha kõrgus vt. taevakoordi-
 naadid 50
 taevakoordinaadid 2000, J
 taevamehaanika 600
 taevameridiaan 200
 taevaparalleel 150
 taevasfäär 300
 taevaskera v. taevasfäär 50
 tahhümeetria 800
 Tallinna tähetorn 500
 Tartu Astronoomia Observatoorium
 (ENSV Teaduste Akadeemia Füü-
 sika ja Astronoomia Instituudi
 Astronoomia Observatoorium)
 2200, J
 Tartu tähetorn 3000, J2
 tehiskaaslane 1500, J2
 teleskoop 2200, J2
 telluromeeter 200
 telluurium 100
 teodoliit 400
 terminaator 150
 topograafia 800
 topograafiline kaart 400
 topograafilised leppemärgid 800, J
 triangulatsioon 1200
 trilateratsioon 200
 tsölostaat 200
 tinninurk 150
 Tõravere observatoorium vt. Tartu
 Astronoomia Observatoorium 50
 tõus vt. loded 50
 täheaeg 350
 täheassotsiatsioonid 400
 tähed 1500
 tähekaart vt. taevakaart 50

 täheparved 250
 tähesadu 200
 tähesuurus 400
 tähesüsteemid 500
 tähetorn 100
 tähtedevaheline keskkond 250
 tähtkujud 500

 udukogud 250
 universaalinstrument 300
 universum 250
 Uraan 200
 Ursa Major vt. Suur Vanker 50
 Ursa Minor vt. Väike Vanker 50
 uued tähed vt. noovad 50

 Vaal (lad. *Cetus*) 100
 valgusaasta 200
 Vanad Reinad 100
 Vana Sõel 200
 varjutus 100
 vastasseis 200
 Veega (*Vega*) 150
 Veenus 450
 Veevalaja (lad. *Aquarius*) 150
 Veomees (lad. *Auriga*) 200
 vernjee 600, J
 vertikaal 200
 vertikaalring 300
 vesilood 400
 Vesta 100
 „Vostok“ vt. tehiskaaslane 50
 võrdpäevsus 200
 Väike Peni (lad. *Canis Minor*) 100
 väikeplaneedid 500
 Väike Rist 100
 Väike Vanker 200
 välisplaneedid 200
 Vändatähed 100
 vööndiaeg 200

 õhusõiduastronoomia vt. praktiline
 astronoomia 50
 ööpäev 700
 ühendus 200
 Üleliiduline Astronoomia-Geodeesia
 Ühing vt. astronoomia organisat-
 sioonid 50

BIOGRAAFIAD

- Adams, John Couch, ingl. astronoom 200
- Ambartsumjan, Viktor, armeenia nõukogude astronoom 400
- Antoniadi, E., astronoom 200
- Arago, D. François, prantsuse füüsik ja astronoom 200
- Argelander, Friedrich Wilhelm, saksa astronoom 300
- Aristarhos, vana-kreeka astronoom 300
- Banachiewicz, Tadeusz, poola geodeet 300
- Belopolski, Aristarhh Appolonovitš, vene ja nõukogude astronoom 300
- Bessel, Friedrich Wilhelm, saksa astronoom ja matemaatik 300
- Bradley, James, inglise astronoom 300
- Brahe, Tycho, astronoom 300
- Bredihhin, Fjodor Aleksandrovitš, vene astronoom 300
- Bruno, Giordano, itaalia astronoom ja filosoof 600
- Chandrasekar, Subrahmanvan, ameerika astronoom 300
- Eddington, Arthur Stanley, inglise astronoom 200
- Encke, Franz, saksa astronoom 300
- Eratostenes, vana-kreeka astronoom 300
- Fessenkov, Vassili Grigorjevitš, nõukogude astronoom 200
- Flammarion, Camile, prantsuse astronoom 300
- Fraunhofer, Joseph von, saksa astronoom ja optik 300
- Galilei, Galileo, itaalia füüsik ja astronoom 800, P
- Ginsburg, Vitali Lazarevitš, nõukogude füüsik ja astronoom 200
- Hale, George Ellery, ameerika astronoom 200
- Halley, Edmund, inglise astronoom 300
- Herschel, Friedrich Wilhelm, saksa-inglise astronoom 300
- Herschel, John Frederick, inglise astronoom 300
- Hertzprung, Einar, taani astronoom 300
- Hevelius, Johannes, saksa astronoom 200
- Hipparhos, vana-kreeka astronoom 300
- Jeans, James, inglise astronoom ja füüsik 300
- Kapteyn, Jacobus Cornelius, hollandi astronoom 300
- Kepler, Johannes, saksa astronoom 600, P
- Keres, Harald, eesti nõukogude astronoom 300
- Kipper, Aksel, eesti nõukogude astronoom 300
- Kopernik, Mikołaj, poola astronoom 800, P
- Krassovski, Feodossi Nikolajevitš, nõukogude geodeet 300
- Kuzmin, Grigori, eesti nõukogude astronoom 300
- Laplace, Pierre Simon, prantsuse matemaatik ja astronoom 300
- Leverrier, Joseph, prantsuse astronoom 300
- Livländer, Robert, eesti astronoom ja geodeet 300
- Lutsar, R., eesti nõukog. geodeet 200
- Maksutov, Dmitri Dmitrijevõtš, nõukogude optik ja astronoom 300
- Mihhailov, Aleksandr Aleksandrovitš, nõukogude astronoom 200
- Milne, Edward Arthur, inglise astronoom 300

- Mustel, Evald Rudolfovitš, nõukogude astronoom 200
 Mädler, Johann Heinrich von, saksa astronoom 300
 Naan, Gustav, eesti nõukogude astronoom ja filosoof 300
 Newcomb, Simon, ameerika astronoom 200
 Newton, Isaac, inglise füüsik ja astronoom 1000, P
 Nuut, Jüri, eesti nõukogude matemaatik ja astronoom 600, P
 Oort, Jan Hendrik, hollandi astronoom 300
 Parenago, Pavel Petrovitš, nõukogude astronoom 300
 Pickering, Edward Charles, ameerika astronoom 300
 Ptolemaios, antiikaja astronoom 500
 Riives, Vladimir, eesti nõukogude astronoom 250
 Rootsmäe, Taavet, eesti nõukogude astronoom 600 P
 Russell, Henry Norris, ameerika astronoom 300
 Römer, Ole, taani astronoom 200
 Saha, Megh Nad, india astronoom ja füüsik 300
 Schiaparelli, Giovanni, itaalia astronoom 300
 Schmidt, Bernhard, optik, pärit Eestist 600 P
 Schmidt (Šmidt), Otto Juljevitš, nõukogude astronoom 200
 Schubert (Šubert), Fjodor Ivanovitš, vene astronoom 200
 Schwarzschild, Karl, saksa astronoom 300
 Seeliger, Hugo, saksa astronoom 200
 Severnõi, Andrei Borissovitš, nõukogude astronoom 200
 Shapley, Harlow, ameerika astronoom 300
 Snellius, Willebrord, hollandi astronoom 200
 Struve, Wilhelm, astronoom 1000, P
 Subbotin, Mihhail Fjodorovitš, nõukogude astronoom 200
 Sain, Grigori Abramovitš, nõukogude astronoom 300
 Zeldovitš, Jakov Borissovitš, nõukogude füüsik ja astronoom 200
 Želnin, Georg, eesti nõukogude geodeet 200
 Tenner, Karl, vene-balti geodeet 300
 Tihhov, Gavriil Adrianovitš, nõukogude astronoom 200
 Tsiolkovski, Konstantin Eduardovitš, nõukogude teadlane 600, J
 Ulug-Bek, Muhammed Taragai, usbeki astronoom 300
 Villmann, Charles, eesti nõukogude astronoom 200
 Vuuk, A., eesti nõukogude geodeet 200
 Väisälä, Yrjö, soome geodeet 300
 Öpik, Ernst, eesti astronoom 400

ЭНЦИКЛОПЕДИЯ ЭСТОНСКОЙ ССР
Словник по астрономии и геодезии
На эстонском языке
Эстонское Государственное
Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

ERK entsüklopeedia toimetus.
Toimetaja A. Saar.

Tehniline toimetaja J. Pedari.
Korrektorid M. Sepp ja S. Uussalu.

Ladumisele antud 5. V 1964. Trükkimisele
antud 21. V 1964. Paber 60×90, 1/16. Trüki-
poognaid 0,75. Arvestuspoognaid 0,56.
Tiraaž 500. MB-03569. Tellimise nr. 969.
Trükikoda „Oktoober“, Tallinn, Tartu
mnt. 41.

Tasuta.

TASUTA

A

25888

60673

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00375783 0